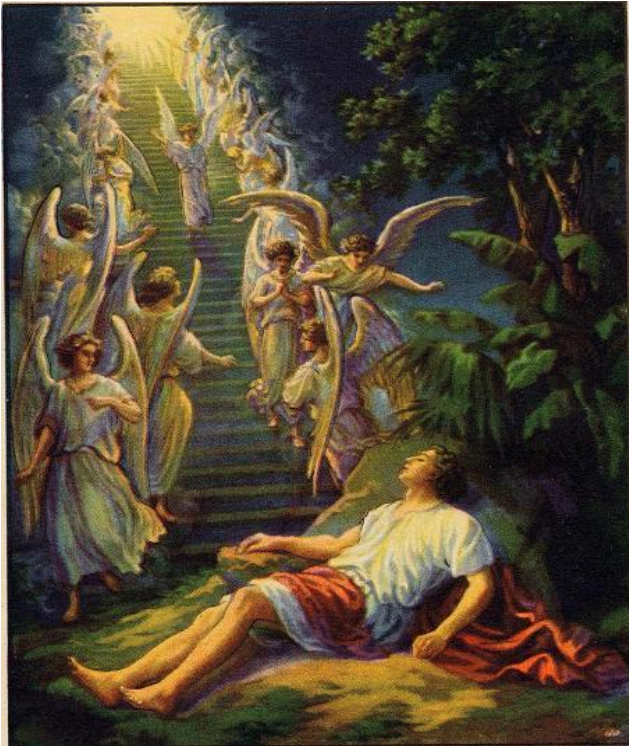

YAKUBU

The history of Jacob in Shanga as recorded in the Ataula, the first book of Moses: Genesis 28-35.

Yakubu baashi weena Labã gu

Di Ishiaka Yakubu shìshi, ì sanga yãa kè'in ì yãajè'in ì kè: M̀ba ne shi Kanaa nenenia biida. Ñ kpatεε ñ wee Mesɔpɔtamia tεεũ n dɔ̄ je Betueli bà, ñ neshi gube n dɔ̄ daji Labã nia bii.

Lakii Gbãngba abaakakaamii,
ì to ñ ni'ē dake, à lahaa,
ń gɔ̄a boiina cīi.

Abaaka tá Lakii kàa Ibrahĩn ì kaamii n boiinazo kɔ̄n,
dun tεε tá mbi nubakeaũ gɔ̄mii,
tεε dii tá ibe kpà Ibrahĩma.

Di Ishiaka Yakubu jĩ ì wee Labã gu Mesɔpɔtamia tεεũ. Labã Sulia tεε gbace Betueli nin, Yakubu Isuazo dɔ̄ dajin.

Isua mà Ishiaka sanga yãa kè Yakubun, ì ì jĩ Mesɔpɔtamia, dun ì ne shi gube. Tá ì sanga yãa be kè'in ì kè, iba ne shia Kanaa nenenia biida. Ibe wà Yakubu ì ì je yãamà ì dɔ̄zo, ì dà Mesɔpɔtamia zεεũ. Di ibe dɔ̄ tandi Kanaa tεε nenenia bata ke ì jen yãazoa. Di ì wèe Ibrahĩ ni Ishima'ila gu, ì ì ni Mahalata shì ì dà ì ne maheεboãu. Mahalata Nεbayo dakon.

Yakubu nanaa'oã Beteli

Yakubu b̀ Beesheba, ì dà Halana zεεũ. Tá ì b̀o gu kee, ibi ia gube dun usɔ̄ s̀o. Di ì gbεε shì gu beũ miijebo, ì ìntεε gube. Di ì nanaa'ò, ibe wà dɔ̄gaa kihede tεema ha ì z̄ laaũ, Lakii mala'ikaã bi shiaa'ima, àbi intεeda. Ibe wà Baanaje gɔ̄de ì miila ì kè:

Maa Baanaje n cīi Ibrahĩ Lakii
n je Ishiakazo.

Tee tá n inteedema má kpaa'mma,
miizo n boiinazo.
N boiina dakekea doo ciãazo,
à wazãa usasalazo egeezo
shiazoo teteezo.
Dunia boiina kɔn abaaka taa n gu
n boiizo.
Magãa bee'nzo,
má n dãa gu tá mbi wada kɔn,
má sɔdia mà shi'nzo tee diiũ,
dun mába n toa gubea,
yãa tá maa hèmii má kea.

Tá Yakubu kpàtee ila ì kè: Baanaje bee guii, di matà dõa fa!
Wasaa ì kũ ì kè: Guii wasaa gun. Lakii baan, laaũ kpalen.

Yakubu kpàtee saazo, gbɛɛ tá ibe kè miijebo ibe shì ibe kiihe
bobogbɛɛ, di ì yɔ̃ kàama. Di ì tokpà gu ben Bɛteli, amaa hwaa
tá wàa jè gube to mahebo Luzu. Yakubu jiida Baanajen ì kè: In
ngõa beemazo, in mbi maa dãa maa ta diiũ, in mbi maa gbaa
mabena tuhwaanazo, ha ma shì ma je bà lahia, miia Baanaje
ngõa bee ma Lakii. Gbɛɛ be tá maa kiihe bobogbɛɛ gõa n
shishigu, ho tá ní ma gbaa kɔn, má ì wokoibõabo kpaa'mma.

Yakubu boona Labã bà

Yakubu ladì ì dà zɛɛũ, ì wèè usasalanaa tɛɛũ. Tá ì nù gube, ì
igu'ɛɛ wà lateɛũ, tãana gaa àa hàkɔ̃ lɛɛ ì sɔ, dun igu'ɛɛ be i wàta
kpa'àma. Gbɛɛ gba igu'ɛɛ tatabonin. In hubɛɛ gaana hàkɔ̃ gube
kɔn, di wàta gbɛɛ be go igu'ɛɛ bela wà i kpa'àma, di wàta ladi
wà gbɛɛ be tata ì leema. Di Yakubu hubɛɛ hõngɔnaa làla ì kè:

Ma gbāia, a bò mai? À jinshì'in à kè: Wa bò Halana. Di ì à làla ì kè: A Nahoo cīini Labā dǎa? À jinshì'in à kè: Wa ì dǎ. Di ì à làla ì kè: Ì lahia ko? À kè: Ì lahia. Ñ ì ni Lahila wa, ibi nua tāanazo dabi. Di Yakubu kè: Usǎǎbii gba, tāana hakǎ lokaci tà boo yāada. À ì kpa'àma, à wee hǎngǎji. Di à kè: Wába zāiaa. In tāana gaana tà hakǎa kǎn, wàbata gbɛɛ go igu'ɛema wà ì kpa hubɛɛnamaa.

Lata ibi yāahea'ɛɛ lee, Lahila nù ì je tāanazo, dun ĩa tāana hǎngǎdan. Tá Yakubu ì dǎ daji Labā nene Lahila wà ì je tāanazo, ì zǎ igu'ɛɛji ì gbɛɛ gò igu'ɛema, di ì ì kpa ì dǎ daji tāanama. Di ì leekpà Lahilama, ì jǎndà we'izo. Di ì kè'in ĩa ì je ěmbūanin, Lifikatu nin. Di Lahila baashì ì wèe ibe hè ì jen. Tá Labā ì dako ni Yakubu labaii mà, ì hombà ì wèe kǎtaji'izo. Tá ì nù, di ì kù'ima ì leekpà'ima ì wèe'izo ì bà. Di Hoā tá kè Yakubu lad'in kǎn. Di Labā kè'in: Miia ma āman inte.

Yakubu Lai'atu shiā Lahilazo

Yakubu mǎo doo kè Labā bà, di Labā kè'in: Tá miia ma ěmbūanin ní jǎikeameɛ togoa? Lata má hindeboamii ñ hemeɛ. Labā kǎn ì neneɛ zo hwaa. Nene maheɛbo to Lai'atu, Ì hwaabǎabo kǎn Lahila. Lai'atu wie ba gbadaa, Lahila kǎn nuhe yāan, ì gǎǎna yāazo. Yakubu yaa Lahilaji, di ì yāahè Labān: Má jǎikeamii yēɛ sǎhia n ni hwaabǎabo Lahila yāaji. Labā kè: Maa shì mà ì kpa'mma ì dà mà kpa gbace keema. Ñ gǎ ma bà.

Di Yakubu jǎikè'in yēɛ sǎhia Lahila yāaji, amaa ibe wà doo diihwaazo, dun ì yaa'iji. Di ì yāahè Labān: Lata ma jǎikeyēena hwà, ñ ma ne kpamama mà shi. Di Labā gubenaà hǎkǎ kǎn, ì neshikūkeke kè'ɛɛ. Tá igee kè, di ì ì ni Lai'atu shì ibe kpà'ima, di

Yakubu ìntɛ'izo. Labā ì zò nuhe Jilipa kpà Lai'atuma ì jīkeda. Tá gu dè Yakubu tà Lai'atun, di ibe hè Labān: Bu yáa nn kèmɛɛ lee? Matà jīkemi Lahila yāajinda? Budikpaaji n sesekèmɛɛ? Labā kè: Guii wàbata ni hwaabōabo kpa nɔgōnima daaji wà ni mahɛɛbo kpa. Ñ sɔhia doo ke nɛ bezo t̃ò, má ì dooni kpaa'mma, sa'ai n jīkeamɛɛ yē sɔhia mɔɔ. Yakubu shì, ì sɔhia doo be kè Lai'atuzo, di Labā ì ì ni Lahila kpà'ima nɛ. Labā ì zò nuhe Biliha kpà Lahilama ì jīkeda. Yakubu ìntɛ Lahilazo kīn, di ì yaa'iji ì dà Lai'atula. Di ì ladì ì jīkè Labān ha yē sɔhia mɔɔ.

Yakubu nia

Baanaje wà Yakubu ba yaa Lai'atujia, di ì ì kè nianaje, Lahila kīn neda. Lai'atu ni'ēgbɛeshì ì ni'è nɔgōni, di ì tokpà'in Lubainu, dun ì kè: Baanaje ma nindeke wà. Ma zāa gōa yaamaji tandi. Tá ì ni'ēgbɛeshì mɔɔ, ì ni'è nɔgōni, di ì kè: Baanaje mà ma zāa ba yaamajia, di ì ladì ì ni dii kpàmama mɔɔ. Di ì tokpà'in Saminu. Tá ì ladì ì ni'ēgbɛeshì mɔɔ, ì ni'è nɔgōni ì kè: Idii tandi ma zāa ba ma jegu taada, dun ma nɔgōni è'izo àa. Di ì tokpà'in Lawi. Ì ladì ì ni'ēgbɛeshì mɔɔ ì ni'è nɔgōni ì kè: Idii tandi ma Baanaje saabukpà, di ì tokpà'in Yahuda. Di ì ni'è gōɔ.

Tá Lahila wà ibai ni'ēa Yakubuzoa, ì gumbakpà ì dēezo. Di ibe hè Yakubun: Ñ gbɛekemɛɛ. In matà ta kīnda, má gaa. Yakubu hūngà'izo ì kè: Maa Lakiin ya? Īa di n dādā ì ni'è. Di Lahila kè: Ma zò nuhe Biliha guii, ñ wee ñ i'izo, ì nia ēmɛɛ, mà boiina ta kīn ì gu. Di ì ì zò nuhe Biliha kpà'ima nɛ. Yakubu ìntɛ'izo, di ì ni'ēgbɛeshì ì ni'è nɔgōni. Di Lahila kè: Lakii tò yáa kèmɛɛ yāazo, ì ma yāamà ì ma gba nɔgō. Di ì tokpà'in Dā. Lahila zò nuhe be

ladì ì ni'ēgbēeshì ì ni'ē nōgōni mɔɔ, di Lahila kè: Ma dēe gba bò ma dēezo, ma dēebèe, di ì tokpà'in Nafatali.

Tá Lai'atu wà ì ni'ē gōō, di ì ì zòɔ nuhe Jilipa kpà Yakubuma ne kīn. Di Lai'atu zòɔ nuhe be ni'ē nōgōni Yakubuzo. Di Lai'atu kè: Kāa yāan. Di ì tokpà'in Gada. Di Lai'atu zòɔ nuhe be ni'ē nōgōni mɔɔ Yakubuzo. Di Lai'atu kè: Ma zūu kè hu, dun nenenia kea maa zūuhunajen. Di ì tokpà'in Ashilu.

Lubainu bò alkama agadii, ì sāsādōzo tà lateēũ, di ì shìzo ì dō Lai'atun. Di Lahila kè'in: Ñ n ni sāsādōzo kashimēē. Lai'atu kè'in: Tá n ma nōgōni shīmama, idii tà boomiizoa, di n yaaji ñ ma ni sāsādōzo ta mɔɔa? Lahila kè: In nn kpāmama, miia n ia'izo kpāia. Tá Yakubu bi shia jeeũ igēe, Lai'atu bò ì wèe ì ì kōtā ì kè: Maa di ia'nzo kpāia, dun ma n hayakè ma ni sāsādōzozo. Di ì ì'izo gūmɔ be. Lakii Lai'atu zēē shì, di ì ni'ēgbēeshì ì nōgō sɔɔbōabo ē Yakubuzo. Di Lai'atu kè: Lakii laada kpāmama, dun ma ma zòɔ nuhe kpà ma zāama. Di ì tokpà'in Ishiaka. Lai'atu ladì ì ni'ēgbēeshì mɔɔ, ì nōgōni sɔbodoobōabo ē, di ì kè: Lakii ma gbà inda yāa. Idii tandi ma zāa ma daajakea, dun ma nōgō ē'izo sɔbodoo. Di ì tokpà'in Zabaluna. Kpēezo ì nene ē, ì tokpà'in Dina. Di Lakii bòbo Lahila yāazo, ì ì zēē shì, di ì kè ninaje. Ì ni'ēgbēeshì ì nōgō ē, di ì kè: Lakii ūbòmēē. Di ì tokpà'in Yusufu

Yakubu Labā hubēena toona

Tá Lahila Yusufu ē, Yakubu kè Labān: Ñ ma to mà wee ma bà teeũ. Ma jīikēmii ma nea yāaji ma niazo. Ñ à kpamama mà wee, dun nn dō lata ma jīikēmii. Di Labā kè'in: In ma yāa kēmii yāazo, ñ gō guii. Ma teewēkè maa tà Baanaje abaakakāameē n yāaji. Ñ n laada hemēē, má kpa'mma. Yakubu kè'in: Nn dō lata ma

jīkēmii, nn dǎ̄ lata n hubēena kè ma ooũ, dun ì mǎkōni tá nn zo daaji ma nu à làha gba. Baanaje abaakakàmii tun dii tá ma gēédà guii n bà. Dii kpashe má ma ginde bà jīikea kīn? Labā ì làla ì kè: Bu má hindeboamiizo? Yakubu jinsh'ìn ì kè: M̄ba hokan kpmamaa, ò yáa dii kemee shīshīn, má n hubēena toodamii. Ñ gā n hubēenaũ kpāia, ò t̄aa kōmbēekōmbēena bobii ma laada ì kpabokpaboāzo t̄aani shishiāzo bee kōmbēekōmbēenazo ì kpabokpaboāzo. In mbi ma laada waa lahūke kada, n̄ d̄ša tá ma hokè ì zēema. Bee tá àba kōmbēekōmbēe zoa ko kpabokpabo, ko t̄aani tá àba shishia, in nn wà, dà ma kpānji ò. Labā kè: Too! Ì kea lata nn hè. Lokaci be Labā ì bekuhe kōmbēekōmbēena shì ì kaka kashikōazo beedō kpabokpaboāzo ì kōmbēekōmbēenazo, à hubēena tá àa kaka hu zo kōn t̄aani shishiāzo kōn, ì à nà ì nian à ooũ. Di ì gu dà à z̄aaũ Yakubuzo doo t̄adii àa iizo, di Yakubu bi Labā hubēe k̄aa d̄ād̄aa.

Yakubu ago boii àa b̄aa butuā z̄ēz̄ē, ì à baka b̄ò lokociciā ì à w̄ās̄aa kè hu. Di agoā tá ì à baka b̄ò lokociciā be ibe kihehe hubēena imigu, hubēena tá àbi nua imiji dun à wa, dun guben àta baabaake. Lata àbi baabaakea lee agoā be s̄o, di àbi ni kaka kashikō ēa à kpabokpaboāzo à kōmbēekōmbēenazo. Yakubu ta hubēena nia be bobii à do ì ginde bon, ita à kaka kashikō à shishiāzo kaa Labā hubēena bii. Lee ì ì ginde gaa b̄ò, ìta kaa Labā hubēenaũ. In hubēe boii yāana kp̄at̄ee baabaakeāzo, Yakubu ta agoā be kihehe hubēena imigu dun à wa, à baabaake lee à s̄o. In hubēe boii z̄ezeā kīn, ibata ago kihehe ē̄eda. Lee hubēe boii z̄ezeā ḡò Labā bon, hubēe boii yāana ḡò Yakubu bon. Di Yakubu hubēena ta laha gba, ì hubēena kè dake z̄ò n̄eneniaz̄o z̄ò n̄ḡōniazo kotosaanaazo jekiāzo.

Yáa tá Labā nia bi hea Yakubu mà à kè: Yakubu wa je hubēena shì'ima kōn. Wa je hoã di ì dà oohoma. Yakubu dḥ Labā wiema, ì yáa ba bee'ima doo yàazo mḡda. Di Baanaje kè'in: N sḡdi ò wee n cīi tēũ n ēmbūa bà, magōa bee'nzo. Di Yakubu Lahila shìshi Lai'atuzo à nù ì hubēena gu lateũ. Ì kè'è: Maa dḥ a je wiema ma yáa ba bee'ima doo yàazo mḡda. Amaa ma je Lakii beemazo. Áa dḥ a gindema ma jīikè a jen ma gbada leekpēema. A je sesekēmē ì ma laada ladì kù wokoi, di Lakii tà to ì hokan kēmēda. In ì kè tãa kōmbēekōmbēena di ma gbiina, di tãana be ta ni kpabokpaboã ē. In ì kè kaka kashikō di ma gbiina, tãana be ta ni kaka kashikō ē. Lakii a je tãana shì'ima ibe kpàmama.

Lokaci tá beena bi baabaakea, ma nanaa'ò, di nanaaũ maa wà beekuheã tá àbi baabaakea beena tá à kaka kàshikō ì kōmbēekōmbēenazo ì kpabokpaboãzo. Di Lakii Mala'ika kēmē nanaa beũ: Yakubu! Di ma kè: Maa gii! Ì kè: N wizu ò wa. Beekuheã tá àbi baabaakea kōn bee kaka kashikōan ì kōmbēekōmbēenazo ì kpabokpaboãzo. Ho tá Labā kēmii maa wà kōn. Maa Lakiin. Ma bò ma nù n gu Beteli, gu tá n gbēe kīhe n yō kàama n jiidāmē. Tandi ò kpatē ò bo tē diiũ, ò wee n bà tēũ. Di Lahila Lai'atuzo à kè'in: Wába gaado zo wa je bà mḡda. Ìta wa je doo nubaãzoa? Ì wa yàya'mma, di ì kawee be bèe kōn. Ooho tá Lakii shì wa jema gḥ wa bon kōn wa niazō. Yáa tá Lakii hēmii ò ke kōn tandi.

Di Yakubu kpàtē, ì ì nia jè kotosaanaa kpē ì neazo. Ì ì hubēena shì kōn oohozo tá ibe tà Mesopotamia, di ì dàzo zēũ, ibi wada ì je bà Kanaa tēũ. Tá Labā wè ì tãana kaka boji, di Lahila ì jiina kpānji'ò ì kpē. Yakubu kīn ì sesekè Sulia boii Labān, ìta

iikpa'o'ima. Ì kpàtɛɛ ì baashì ì hubɛɛnazo kɔ̃n, ì sàda Ufalatama, di ì miidà Gileada kasaãma.

Labã dã Yakubu gbeema

Dii aabɔ̃abo wà kè Labãn Yakubu baashì. Ì ì gbãia nàakɔ̃, di ì dɔ̃ ì gbeema. Ì tà dii sohia, di ì ì tà Gileada tɛɛ kasanajeũ. Di Lakii bò ì nù'ima gũmɔ̃ nanaaũ ì kè'in: Ñ miiladi yãazo tá ń hea Yakubun.

Labã bòo Yakubu gaaũ Gileada tɛɛ kasanajeũ, di ì gaa jè gube ì gbãiazo kɔ̃n. Di Labã wèè ì kè Yakubun: Budikpaaji n sesekèmɛɛ, n ma nia shì n wèè'azo doo jɛɛzɔ̃nazo? Budikpaaji n sesekèmɛɛ n jii gaa kpãnjikpãnji, ntà iikpa'omamaa? Dà mà iikpa'o'ama zũuhukeãzo leeshiãzo bãadezo fiidezo. Ntà to ma leekpa ma niama ma cĩniazoa. N miibãahokè. Ma gbada bòo mà hoke'ɛɛ, di n je Lakii yãahè mɛɛ gũmɔ̃zo ì kè mà miiladi yãazo tá má heamii. Mbi wada tandi, dun mbi n je baa gbãia beegekea. Budikpaaji n ma jiina kpãnji'ò? Yakubu jinshì'in ì kè: Ma wasaamà, mabi waa ń n nenea shiamama. Gbace tá n n jiina tà ì gu, wà ì de. Ñ ma hoã wadɔ̃ wa gbãia ɛɛ. In n n ho tà, ñ shi. Yakubu kɔ̃n ìta dɔ̃ Lahila Labã ho kpãnji'òa.

Labã gã Yakubu bashekeũ, ì gã Lai'atu keũ, ì gã zòo nuhe hwaabè keũ, ìta hokan taa. Tá ì bò Lai'atu keũ, ì gã Lahila keũ. Lahila jiina be shì ibe dùdu kotosaanaje kahu bandaũ, di ì zùtɛema. Labã ì ke wadò kɔ̃n, ìta hokan taa. Lahila yãahè ì jen: Baaba, ìmba hũngamazoa, dun matà ta mà intɛɛda, dun mai nea ho waa. Lee Labã ì jiina wadò, ìta taa.

Di Yakubu hũngà ì sù Labãma ì kè: Bu tɔ̃ maa kè? Bu asozeze maa kè di n dɔ̃ ma gbeema hidahida lee? N ma hoã wadò kɔ̃n,

n n bà hoã tà guben ya? Ñ bozo guhu ma gbãia ε n gbãiazo, à inte kpa gbacema tá ì yáa yãazo. Ñ wa, maa yêe kè kadoo n bà. N tãana n beenazo àta ãmakomaboa, matà n tãa kee soa. Mabata shimii hozo tá lateesõw kùu, mata ì hindebomii ma gindema. Ho tá wà ì kpãnji'ò gũmɔ ko usõobii nta hinde lalamama. Usõw ta ma wã usõobii, mata gu'aiama gũmɔzo, mata iibãake. Lee ma kè n bà ha yêe kadoo. Yêe wokoi woshiizo ma jïkèmii n neneã hwaa yãaji. Ma yêe sɔbodoo kè n hubeena yãaji. N ma laada ladì kù wokoi. Ma cii Ibrahĩ Lakii tá ma je Ishiaka ta wasaama, in ìta gõw mazoa, dà n ma zùga oo togo. Jii tá maa kè nindezo Lakii wà, di ì gõw mazo gumaa gũmɔzo.

Di Labã jinshì Yakubun ì kè: Nenenia di ma nian. Nia di ma ciiñian. Hubeena di ma hubeenan. Ho tá nn wà guii kõn ma bon. Kpãia bu má kea ma neneazo niazoo tá abe è? Ñ to wà kõyãashi, ì gõa sheeda wa zãaũ. Di Yakubu gbεε shì ibe kibe yáa be bobogbεε. Ì kè ì gbãian à gbεena shishi, di abe shishi à à hàkõ kasani, di à hobèe lεε ì sɔ. Di Labã tokpà gbεε kasani ben Yegaa Sahaduta. Yakubu tokpàn Galeedi. Labã kè: Gbεε kasani be di sheeda wa zãaũ kpãia. Bee yãaji wà tokpàn Galeedi. Wàta ke mɔw Mijipa, dun Labã kè: Baanaje wa wa wa zãaũ nzo gbiina kõji kpεε, In n nindekpà ma neneama ko n ne kãa shì mɔw, ko tá wába bee kõzoa, ñ dõ shãshã Lakii di wa yáa be sheedanaje. Di Labã kè'in mɔw: Ñ gbεε kasani be wa gbεεzo tá maa kibe wa zãaũ. Ì gõa sheeda dun màba sadama mà nu n gu gbèe keezoa, miiakĩn mba sadama ñ nu ma gu gbèe keezoa. Ibrahĩ Nahoozo n jezo Lakii kiiwεekewēε. Di Yakubu jiidà Lakii tozo tá ì je Ishiaka ì wasaamà. Ì sanga kè tεε kasanajeũ gube, di ì ì èmbũa shishi à hobee. Tá à hobèe, di à ì gube. Labã kpàtεε sasaa, ì

leekpà ì cīniama ì neneazo, ì sanga yāa kè'èè, di ì ladì ì wèè ì bà.

Yakubu gbāia jīa Isua gu

Yakubu dà zeeū, di Lakii mala'ikaā kōtā'izo. Tá ì à wà, ì kè: Lakii gaan guii. Di ì tokpà gu ben Mahanaimu. Ì gbāia jī èè ì daji Isua gu Shei tēema tá wàta ke mɔɔ Edɔū tē. Ibe hè ì jīnian: À wee à he ma baanaje Isuan ì zɔkeda Yakubu diihwaakè Labā bà, ibi shia tandi. À he'in ma diina zo jekiāzo tāanazo beenazo zòɔ nɔgōniazo zòɔ neneniazo. Maa di a jī heji'in, dun mà āmahu ta ì gu.

Tá jīnia be ladì à shì Yakubu gu, à kè: Wa wèè n daji gu, ibi nua kōtaji'nzo gbāiazo koi hwaa. Wasaa Yakubu kù, ibi daamukea gba, di gbāia tá bee'izo ì à gbii kōji kù hwaa tāanazo beenazo diinazo kotosaanaazo ì kè: In Isua nù ì kù gaa doonima, gaa dooni boa. Di ì Lakii zèè ì kè: Baanaje, ma cīi Ibrahī ma je Ishiakazo Lakii, nn hèmee mà shi ma bà teeū ma ěmbūa gu, ní abaakakaadamee. N hoyāa amincizo kèmee gba, ma daaja tà booda. Lokaci tá ma sàda Yuudāma yāa, gaa di ma ooū ì do. Tandi ma shì gaa hwaa bezo. Mabi n zēda, ò ma shi ma dajima, dun mabi wasaamaa ì kuwama ì nenenia dede niazo. Miiakīn n kè ní abaakakaadamee, ní ma boiina lahaa doo tekú léé ciāazo, wàba zāia wà à gōa à dakeke yāaji.

Gube Yakubu ì. Adiina hubēenan tá ibe bōbii dun ì ì daji gba: Beedō koi doo, beekuhe kadoo, tāadō koi doo, tāasaa kadoo, kotosaanajedō kadoo wokoi ì ni yōɔminaaazo, diidō kahwaa, diisaa wokoi, jekidō kadoo, jekisaa wokoi. Ì à nà ì jīikēnaa à ooū boiizo boiizo, di ì kè'èè: À wee ma èè, à guhu da a zāaū gaagaa.

Ì kè gbace maheεbon: In ma daji kōtànzo mɔɔ ì n làla ì kè: Ji di n baanaje? Mbi wada mai? Hubeena tá mbi dāa di ji di zo? Ñ jinshi'in ì zɔkeda Yakubu bon, adiina hubeena tá ì ì baanaje gbà ibe jì'in, ìa bi nua a kpεε zεεũ. Ì yáa doo be kè gbace hwaabɔ̄abon gbace aabɔ̄abozo hubεedānaazo kōn ì kè: In à kōta Isuazo, à he'in lee. À he'in ì zɔkeda Yakubu bi nua a kpεε zεεũ. Dun ì bēεkè ì kè: Má ì zūu'ē'ēa hoāzo tá à dimεε εε, sa'ai wà wieshike kōzo. Ì gea maabakejimaji tandia? Inda di εε, di ì gō gaaũ gūmɔ bezo, ì ì gube.

Yakubu dēεboā Lakiizo

Ì kpàtεε gūmɔzo, ì ì ne hwaa shì ì ne kāazo hwaa ì nɔgōni wokoi wodoonizo, di ì sada'āzo Yaboku isadagu. Tá ì sada'āzo, di hoā tá ibe zo ì shì ì sàdazo kōn. Yakubu gō ì do, di nɔgōni kee nù ibi dēεboal'izo ha gu yaaji dɔ. Tá nɔgōni be wà ìta da'ila gbadaa, ì ì wē ì tūuma, di ì tūu gòkō dēεboā beũ. Nɔgōni be kè: Ñ ma zuga, dun gu bi dɔa. Di Yakubu kè'in: Sai ñ abaakakaameε, má n zugaa. Nɔgōni be ì làla ì kè: Bu di n to? Ì jinshì'in ì kè ì to Yakubu. Di ì kè: Wàba keamii Yakubu mɔɔda, sai Isra'ila, dun n dēεbò Lakiizo gbāiazo, di n dà'àla. Yakubu kè'in: Ñ n to hemεε kīn. Ì jinshì'in ì kè: Budikpaaji mbi ma to lalaa? Di ì abaakakàa'in gube. Yakubu tokpà gu ben Penueli, dun ì kè: Wa wieshikè kōzo Lakiizo, di ma gāgā ma betεke zo. Ì bò Penueli usō boā, ibi shikita ì tūu wāa yāaji. Īadikpaaji ha kpāia Isra'ilaā bata tūu sōa, dun Lakii Yakubu wē ì tūuma.

Yakubu kōtaā Isuazo

Tá Yakubu wie zù, ì wà Isua bi nua gbāiazo koi hwaa. Ì ì nia gbii ì nean ì ne kāa hwaazo. Di ì ì ne kāa be tò à di εε à niazo.

Bee kpɛɛ Lai'atu ì niazò, di Lahila Yusufuzò à dɔ̀ à kpɛɛ. Yakubu dɔ̀ à ɛɛ, ì kùtɛɛ tɛɛ kù sɔ́hia ha ì nù ì daji gu. Di Isua baashì ì nù ì kɔ̀tá'izo, ì kù'ima ì oodà ì ɛ́ema ì leekpà'ima, di à ò. Tá Isua wierzù, ì nenenia wà niazò, di ì kè: Jínu di bee'nzo gube? Yakubu jinshì'in ì kè: Nia tá Lakii ma gbà. Di ne kãa be z'aji à niazò, à kùtɛɛ. Di Lai'atu z'aji ì niazò kîn, à kùtɛɛ. Bee kpɛɛ Yusufu z'aji Lahilazo à kùtɛɛ. Isua kè: Bu mbi kea hoãzo tá ma kɔ̀tá'azo? Yakubu jinshì'in ì kè: Dun mà ãmahu ta n gu. Isua kè: Ma gbace, ma hoã bòmazo, ò n hoã kũ. Di Yakubu kè: Aa'a! Lakii yãaji! In ma ãmahu tà n gu, ò ma inda shi, dun wa wieshikeã kɔ̀zo kèmmɛ doo wieshikeã Lakiizo, di n maabakèmajì. Inda tá maa kèmmii ò shi tandi, dun Lakii abaakakàamɛɛ, hokan tà gandɛdemamaa. Lata ì màma'iji lee, di ibe shì.

Di Isua kè: Wà da zɛɛũ wà wee. Má diamii ɛɛ. Di ì jinshì'in ì kè: Baaba, nn d' nia yãa nindezo, mɔ̀ ma tãa yɔ̀wminaa zo ddi yɔ̀wminaazo. In wa ta saa hɛ ddi doo, hubɛena gagaa kɔ̀n. Ò dimɛɛ ɛɛ Baaba, maa n zɔ̀kɛda, má dɔ̀a hubɛenama niazò busãbusã ha má n taa Shei. Isua kè: Má ma gbace kãa toamiizo. Yakubu kè: Budikpaaji? Lakii yãaji Baaba. diibeedii Isua dà Shei zɛɛũ. Di Yakubu wɛ Sukotu. Ì gaa jè gube ì lalakeã kè hubɛenan. Ìadikpaaji wà tokpà gu ben Sukotu.

Tá Yakubu shì Mɛsɔ̀pɔ̀tamiazo, ì nù hwaa tá wàta ke Shekemu, Kanaa tɛɛũ lahia, di ì gaa jè lɛ hwaa be sɔ̀. Ì ì gaajegu lù Shekemu je Hamɔ̀ niama azuhwa wɛ kasɔ̀. Gube ì sangakegu bò, ì tokpà'in Lakii Isra'ila Lakii.

Shekemu inteena Dinazo gbadazo

Lai'atu nene Dina tá ibe è Yakubuzo bò tee be nenenia waji. Tá tee be kii Hamo ni Shekemu, Hivi boii ì wà, ì kù'ima, di ì intee'izo. Ì zūu gǎ nuhe bema, ì yaa'iji, di ì léé yāa kè'in. Di Shekemu yāahè ì jen: Ñ nuhe be gudemeè mà shi. Tá Yakubu mà wà ì nene wii, ì nia bee lateeū ì hubeenazo, di à gǎ shīshīn ha à shì. Di Shekemu je Hamo wèè Yakubu gu dun ì yāa be he'in. Tá Yakubu nia shì lateezo tanditandi, à yāa be mà, di à gbēeshikè, à hūngà gba, dun Shekemu ūhokè Isra'ilaān, ì intee Yakubu nenezo, ho tá wàbata kea ibe kè. Di Hamo yāahè'èè ì kè: Ma ni Shekemu zūu gǎ a nuhema. Lakii yāaji. À ì kpa'ima ne. Wà kōyāashi, wà wa nia kashikō zāake. À gōwazo, à wa tee amhwaanike. À zuteeū, à lagakeū, à ooho taū. Di Shekemu kè Dina jen ì dajiāzo: Lakii yāaji. Ho tá áa hè mà kpa'ama, má kpa. À zāakekawee jemee gba indazo dake. Lata a kè, má kpa. À nuhe be kparama.

Di Yakubu nia jinshì Shekemu ì je Hamozo sesezo, dun Shekemu à dako wii. À kè'èè: Wába zāia wà ke leeda, wába zāia wà wa dako kpa zumbanajemaa, dun ía ūhon wa gu. Wába a yāa shiaa, sai á gōa doo wazo, a nōgōnia hōzèè kōn. In a hōzèè, wá a gbaa nea, á wa gbaa nea, wá gōa'azo, wá gōa boii doo. Amaa in atà wa yāa shiaa, mo atà hōzèeda, wá wa dako shia wà wee'izo. Yāa be kè Hamon ì ni Shekemuzo yāazo. Jinge be yāa be kpàkpā hidahida, dun ì Yakubu nene dangazo gba, mo ì daaja zo ì dà ì je baa gbāiala.

Hamo ì ni Shekemuzo wèè à hwaa bikaleema, di à yāahè à hwaa gbāiazò à kè: Gbāia be ba hokan zowazoa. Wà to à gō wa

tɛɛũ, à lagakɛũ, dun tɛɛ be gba, ì boodawazo. Wá à nenea shia, wá wa nenea kpaa'àma. Gbãia be kɪn àba shia àgɔ beewazo dun wà gɔ boii dooda, sai wa nɔgɔnia hɔɔzɛɛzɛ doo àzo wa kpɛɛ kɔn. À hubɛena à oohoãzo à diinazo kɔn àba gɔa wa bondaa? Wà shia'ɛɛ, dun à gɔwazo. Hwaa be gbãia Hamɔɔ ì ni Shekemuzo yãamà, di nɔgɔnia hɔɔzɛɛzɛ kɔn.

Ì dii aabɔabo, tá àbi wãamaa, Yakubu ni hwaa Saminu Lawizo, Dina dajiã, à koji ì hɛesaa shì à gã hwaaũ baa jɛɛ, à nɔgɔnia dɛdɛ kɔn. À Hamɔɔ ì ni Shekemuzo dɛdɛ, di à Dina shì à bò'izo Shekemu keũ à tà'izo. Hwaa gbãia dɛdɛã kpɛɛ Yakubu nia nù à hwaa hoã nàakɔ, dun wà ũkàa à dakoma. À à tãana shì à beenazo à diinazo à jekiãzo, hoãzo tá bee hwaaũ hoãzo tá bee à jeenaũ kɔn. À à oohoã shì kɔn à niazò à neneniãzo hoãzo tá bee à baanaũ kɔn.

Di Yakubu hɛ Saminun Lawizo: A gu yãakɔmɛɛ. Kanaana Pɛlijiãzo tɛɛ dii boii kãazo àba yaa ma wusayãajia. Lata wába dakea, in à lòkociwaji à gãwaji, à ma dɛa ma boiinazo kɔn. Di à jinshì'in à kè: Lata ì wa dako jè gãagɔni, ho yãaa?

Lakii abaakakaana Yakubun Beteli

Lakii yãahè Yakubun ì kè: Ñ kpatɛɛ ò wee Beteli, ò zutɛɛ gube. Ñ ma sangakɛgu kɛ gube, dun gube ma bò ma nu n gu dii tá mbi baashia n dajin. Di Yakubu hɛ ì baa gbãian gbãia tá bee'izo kɔn ì kè: Boii kãa jiina tá áa zo à binde, à zuu, à a tuhwaana ladi, sa'ai wá kpatɛɛda wà wee Beteli. Má Lakii sangakɛgu boa gube, dun ì oodàmama ma nindekɛdii, ì beemazo gu tá ma wèè kɔn. Di boii kãa jiina tá abe zo abe kpà'ima tɔlahoãzo tá abe gã, di ì dà gu'ɛɛũ gbɛni ago hɪi tá bee lɛɛ Shekemu sɔ. Tá Yakubu ì

niazo dà zeeũ, Lakii tò hwaã kutuã gbãia wasaamà gba, di gbãnkan tà d'amaa. Di Yakubu gbãiazò tá bee'izo kɔn à nù Luzu tá wàta ke tandi Beteli, Kanaa teeũ. Ì sangakegu bò gube, di ì tokpà gu ben Beteli Lakii, dun gube Lakii bò ì nù ì gu dii tá ibi baashia ì dajin. Debola tá Lifikatu katada yãa ì gà gube, di wà ì dà gu'eeũ gbēni ago hĩi lee Beteli so. Di wà tokpà'in Ga'o'ago.

Lakii bò ì nù Yakubu gu mɔɔ tá ì shì Mesɔɔtamiaũ, ì abaakakàa'in ì kè: N to Yakubu, amaa wàba keamii Yakubu mɔɔda, wà keamii tandi Isra'ila. Lee ì tokpà'in Isra'ila. Lakii kè'in mɔɔ: Maa Lakii Gbadakɔnnaje. À ni'èa à laha. Boii gba boa n gu, ko boii dakeã, mɔɔ n boii kãa gɔa kiina. Tee tá maa kpà Ibrahimã Ishiakazo má kpaamã n boiinazo n kpɛɛ. Di Lakii kpàtee ì bò gu tá ì yãahè'in. Yakubu gbɛɛ kɪhe gu tá Lakii yãahè'in bobogbɛɛ. Ì i tɔtɔma ì yɔɔ kàama. Di Yakubu tokpà gu ben tá Lakii yãahè'in Beteli.

Lahila Ishiakazo gaã

Di à kpàtee Beteli à dà zeeũ. Tá à nù kutu Efelatazo, Lahila ni'èdii bòò, di ni'è nindekpà. Ni'èwãa gba kè, di ni'èshida kè'in: Mba to wasaa n kũa, n nɔɔɔni è mɔɔ. Lahila ba gbada zo mɔɔda, ibi gaa, di ì tokpà ì ni ben Benɔni, di ì je tokpà'in Biliaminu. Tá Lahila gà, wà ì dà gu'eeũ Efelata tá wàta ke tandi Baitalami zeeũ. Yakubu bobogbɛɛ kɪhe ì kasalama. Lahila kasala gbɛɛ be bee gube ha kpãia.

Isra'ila ladì ì dà zeeũ, di ì gaa jè tãadãnaa guwagu kawa be. Dii tá ì bee tee beũ di Lubainu wèè ì intee ì ne keezo Biliha. Isra'ila yãa be mà.

Yakubu ninḡḡa wokoi wohwaazo. Adiina Lai'atu ni nḡḡa toān: Yakubu ni mahεε Lubainu, Saminu, Lawi, Yahuda, Isaka, Zabalunazo. Lahila ninḡḡa Yusufu Biliaminuzo. Lahila zḡḡ nuhe Biliha ninḡḡa Dā Nafatalizo. Lai'atu zḡḡ nuhe Jilipa ninḡḡa Gada Ashiluzo. Adiina ninḡḡa tá wà à è Yakubuzo Mesḡḡtamia.

Di Yakubu nù ì je Ishiaka gu Mamale. Ì bee lεε Kiliataaba sḡ tá wàta ke tandi Hebelḡni, gu tá Ibrahī Ishiakazo zùtεε. Ishiaka yēε kè kasḡḡ nizo kashii, ì kpasakè putuputu, di ì gà ì wèè ì gbāiaũ, di ì nia Isua Yakubuzo à ì dà gu'εεũ.